

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Наукометричні бази даних і публікаційна активність» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 131 «Прикладна механіка»

З а т в е р д ж е н о
на засіданні
методичної ради ДДМА
протокол №   від   20   р.

Краматорськ
ДДМА
2021

УДК 621.002

Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Наукометричні бази даних і публікаційна активність» для докторантів очної форми навчання зі спеціальності 131 «Прикладна механіка» / Укл. : С. В. Ковалевський. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 28 с.

Викладені цілі та завдання для здобувачів 3-го рівня акредитації. Приведений перелік основних питань, що треба розв'язати, та вимоги до документації про практику.

Укладачі:

С.В. Ковалевський, проф.,

Відп. за випуск

С. В. Ковалевський, зав. каф.

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Перелік практичних занять	6
Практичне заняття 1. Публікаційна активність. Наукометрія.....	6
Практичне заняття 2. Наукометричні показники.....	7
Практичне заняття 3. Міжнародний реєстр учених ORCID.....	10
Практичне заняття 4. Огляд наукометричних баз даних активності та індексів впливу діяльності окремих вчених і дослідницьких організацій.....	11
Практичне заняття 5. Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine).....	13
Практичне заняття 6. Наукометрична платформа Web of Science.....	14
Практичне заняття 7. Наукометрична платформа Scopus.....	16
Практичне заняття 8. Пошукова та наукометрична база системи Google Академія (Google Scholar).....	17
Практичне заняття 9. Наукометрична база даних Index Copernicus(IC).....	18
Практичне заняття 10. Наукометрична база даних РИНЦ.....	20
2 Питання до заліку	22
3 Критерії оцінювання знань студентів	25
Список літератури	27

ВСТУП

Актуальність вивчення навчальної дисципліни. «Наукометричні бази даних і публікаційна активність» пов'язана з поширенням електронної періодики, що набули надзвичайної популярності серед наукової спільноти та провідних видавців наукової продукції в усьому світі. Це пов'язано з тим, що електронна форма наукової інформації виконує функції набагато ефективніше, ніж паперова, а саме: оперативне інформування наукового співтовариства про здобутки досліджень; включення публікацій у загальну систему обміну науковою інформацією; презентація автора наукових досліджень у наукових комунікаціях; визначення рейтингу наукових публікацій та їх авторів у загальній системі наукового знання (індекси цитування).

Наукова публікаційна активність учених сьогодні також є важливим критерієм оцінювання ефективності наукової роботи і діяльності наукової установи в цілому, одним із показників доцільності надання фінансування на проведення наукових досліджень.

Мета вивчення дисципліни полягає в ознайомленні з оцінюванням результативності наукової діяльності через дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- когнітивні комунікації у науці;
- бібліографічні та реферативні бази даних з інструментами для відстеження цитованості статей;
- основні завдання й функції наукометричної платформи Web of Science та Scopus;
- українські видання у Scopus, українські журнали у Web of Science;
- можливості, завдання й основні функції пошукової системи Google Академія;
- наукометричні показники: індекс Хірша або h-індекс, індекс

цитування, імпакт-фактор (ІФ або ІF);

уміти:

- включати публікації у загальну систему обміну науковою інформацією;
- визначати рейтинг наукових публікацій та їх авторів у загальній системі наукового знання;
- зареєструвати профіль на платформі Web of Science, здійснювати пошук інформації у Web of Science;
- користуватися аналітичним порталом SCImagoJournal & CountryRank (SJR) наукометричної платформи Scopus;
- зареєструвати профіль у міжнародному реєстрі учених ORCID, користуватися каталогом наукових журналів відкритого доступу DOAJ (Directory of Open Access Journals).

1 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема. Публікаційна активність. Наукометрія

Мета: дати визначення поняття наукометрія, дослідити основні складові публікаційної активності.

Короткі теоретичні відомості

Для оцінювання результативності наукової діяльності важливе місце відводиться наукометрії - напряму досліджень, що вивчає когнітивні комунікації в науці за частотою цитувань наукових робіт та їхніх авторів. Завданням наукометричних баз даних є дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

Наукометрія як одна з дисциплін, що досліджують науку, почала активно формуватися у середині ХХ ст. Вона розглядає науку як інформаційний процес, який характеризується багатьма вимірюваними показниками. Таке пристосування принципів кібернетики до досліджень феномену науки і розгляд взаємодії між ученими як системи комунікації стали предметом багатьох досліджень, одним із перших серед яких була робота.

За цей час з'явилося безліч різних баз даних наукових публікацій і статистичних показників у них (імпакт-фактор, рейтинги цитування, індекс Хірша, Eigenfactor та ін.), метою яких є оцінка ефективності діяльності окремого науковця, наукового видання, наукової установи. Грунтуючись на статистичних методах досліджень, наукометрія відстежує зростання кількості наукових публікацій, виконує формальний статистичний аналіз їх вмісту, оцінює наукові видання, насамперед журнали, як канали зв'язку і системи бібліографічних посилань у наукових публікаціях.

Завдання до теми

Завдання 1. Підготувати доповідь на тему «Публікаційна активність. Наукометрія».

Завдання 2. Лейденський маніфест з наукометрії. Розкрити перший принцип: експертний висновок відповідальніший за формальні кількісні показники.

Завдання 3. Лейденський маніфест з наукометрії. Розкрити другий принцип: критерії оцінювання мають відповідати статутним завданням інституції.

Завдання 4. Лейденський маніфест з наукометрії. Розкрити третій принцип: потрібно відстоювати вагомі результати, оприлюднені в національному сегменті наукових комунікацій.

Контрольні запитання

1. Що таке наукометрія, вебометрія й інфометрія?
2. Яка різниця між підходами до наукометрії Г. М. Доброва і В. В. Налімова?
3. Які ви знаєте нормативні акти України з оцінювання результативності наукової діяльності?
4. У чому полягає відмінність в оцінюванні результативності наукової діяльності в Україні, Великобританії та Німеччині.

Література: [1, с. 43-50; 2, с. 77-90].

Практичне заняття 2

Тема. Наукометричні показники

Мета: порівняння різних наукометричних показників у різних наукометричних базах даних і визначення причин їх невідповідності.

Короткі теоретичні відомості

Індекс цитування (SCI) - прийнятий у науковому світі показник «значущості» праць ученого і являє собою сумарну кількість посилань на публікації вченого у реферованих наукових періодичних виданнях. SCI є

одним з найпоширеніших наукометричних показників. Наявність у науково-освітніх організаціях учених, які мають високий індекс цитування, указує на високу ефективність і результативність діяльності ЗВО в цілому.

Імпакт-фактор (IF) - формальний чисельний показник інформаційної значущості наукового журналу. Показник розраховується як кількість посилок у конкретному році на опубліковані в журналі статті за попередні два (п'ять) роки. Уважається, що чим вище значення імпаکت-фактору, тим вищі наукова цінність та авторитетність журналу.

Індекс Хірша (h-index) - показник, запропонований 2005 р. американським фізиком Хорхе Хіршем з університету Сан-Дієго, Каліфорнія. Критерій заснований на кількості публікацій ученого і кількості цитувань цих публікацій і визначається так:

h-індекс науковця дорівнює N, якщо він є автором щонайменше N статей, кожна з яких була процитована щонайменше N разів, решта ж статей була процитована менше, ніж N разів.

Якщо автор має 4 статті, які процитовані по 4 рази, його h-індекс складає

4. Якщо ж автор має одну статтю з 10 цитуваннями, дві - з 6 та три - з 4, то індекс все одно дорівнює 4, оскільки з перелічених як мінімум 4 статті процитовано мінімум 4 рази кожна. Особливостями цього показника є врахування лише науково вагомих статей і відсутність обмежень часовим проміжком.

Недоліки: індекс не враховує ступінь внеску кожного співавтора в конкретну статтю (зраховується однакова кількість цитувань для всіх співавторів); за високих значень індексу Хірша порівняння між авторами є необ'єктивним, наприклад, якщо один учений має 50 статей, які процитовано 50 разів кожна, а в іншого, окрім зазначеного результату, є ще 35 статей із 48 цитуваннями кожна, то прирівняти їх один до одного некоректно; для h-індексу має значення сфера інтересів, і за її межами порівняння науковців можна проводити лише умовно; під час розрахунку показника враховують

самоцитування, що дозволяє авторів цілеспрямовано штучно підвищувати свій h-індекс.

h-індекс залишається чи не єдиним показником, який розраховують у всіх наукометричних базах.

Завдання до теми

Завдання 1. Знайти в кожній наукометричній БД, у яких ви пройшли реєстрацію в попередніх практичних роботах, власний індекс Хірша та індекс цитування.

Завдання 2. Порівняти ці індекси та визначити причини їх неспівпадання.

Завдання 3. Вибрати перелік наукових журналів за певною галуззю знань і визначити їх імпаکت-фактори в різних наукометричних БД.

Завдання 4. Який з журналів, що ви перевірили, має найбільшу значущість на світовій арені?

Контрольні питання

1. Як здійснюється розподіл учених за публікаційною активністю?
2. Проаналізуйте ранговий розподіл журналів за кількістю публікацій з певної теми.
3. Схарактеризуйте індекс наукового цитування та індекс Хірша.
4. Що означає імпакт-фактор журналу?
5. Яке відношення має імпакт-фактору до наукової спільноти?
6. На що слід звертати увагу під час вибору журналу для опублікування своїх статей?
7. Які альтернативні показники оцінювання ефективності наукової діяльності ви знаєте?
8. Навіщо створюють національні індекси наукового цитування?

Література: [16, с. 37-50; 21, с. 139-141; 25, с. 66-78].

Практичне заняття 3

Тема. Міжнародний реєстр учених ORCID

Мета: навчитися формувати особистий рейтинг в Українському індексі наукового цитування через міжнародний реєстр учених ORCID; отримати можливість публікації статей у престижних міжнародних наукових виданнях через міжнародний реєстр учених ORCID.

Короткі теоретичні відомості

Open Researcher and Contributor ID (ORCID) - відкритий, некомерційний проект, що використовується для створення та підтримки єдиного реєстру унікальних ідентифікаторів дослідників, прозорого способу подання науководослідної діяльності та вільного доступу до цих ідентифікаторів.

Основна мета створення ORCID - розв'язання проблеми ідентифікації вчених з однаковими іменами та прізвищами.

Обліковий запис ORCID передбачає в себе інформацію про ім'я вченого, його електронну адресу, назву організації та інформацію про його дослідну діяльність.

Переваги ORCID:

- швидка і проста реєстрація;
- розв'язання проблеми ідентифікації дослідника;
- можливість пов'язувати різні ідентифікатори автора (ORCID дозволяє прив'язати Author ID Scopus і ResearcherID Web of Science та ін.).

Науковець повинен мати лише ОДИН унікальний номер ORCID ідентифікатор.

ОЯСГО Ш - це иКИ Тому він відображається як звичайна електронна адреса <http://orcid.org/xxxx-xxxx-xxxx-xxxx>. ORCID Ш являє собою номер із 16 цифр, узгоджений зі стандартом КО 27729:2012 «Міжнародний ідентифікатор стандартних найменувань (КИИ)». Окрім цифр від 0 до 9 ідентифікатор може містити велику літеру X, що означає число 10.

Приклади Ш-ідентифікаторів ORCID:

- <http://orcid.org/0000-0003-0539-6836>;
- <http://orcid.org/0000-0002-1694-233X>.

ORCID Ш рекомендовано використовувати у вигляді традиційного гіперпосилання <http://orcid.org/xxxx-xxxx-xxxx-xxxx>. Проте на практиці часто використовують і його скорочену форму подання: «ORCID: 0000-0003- 0539-6836».

Завдання до теми

Завдання 1. Підготувати доповідь на тему «Міжнародний реєстр учених ORCID».

Завдання 2. Створіть свій унікальний номер науковця - OIAID.

Завдання 3. Заповніть інформацію про своє місце роботи та наукові інтереси.

Завдання 4. Додайте різними способами свої наукові публікації.

Контрольні питання

1. Опишіть особливості міжнародного реєстру учених ORCID.
2. Що таке Ш ORCID і чи потрібний він науковцю?
3. Які проблеми розв'язує ORCID-ідентифікатор?
4. Які можливості надає ORCID-ідентифікатор для різних категорій користувачів?
5. Де і для чого потрібно вказувати ORCID Ш?
6. Як та які особливості існують для додавання статей різними способами в ORCID?

Практичне заняття 4

Тема. Огляд наукометричних баз даних активності та індексів впливу діяльності окремих вчених і дослідницьких організацій

Мета: розглянути наукометричні бази даних активності та індекси впливу діяльності окремих вчених і дослідницьких організацій

Короткі теоретичні відомості

База даних [ERIC \(Educational Resource Information Center\)](#) надає доступ до повних текстів більш ніж 2200 збірників статей з проблем освіти, а також містить реферати та описи статей із понад 1000 наукових журналів з освітньої тематики. Створена міністерством освіти США та відділом досліджень і розвитку в галузі освіти.

Academic Search Premier. Ця мультидисциплінарна база даних містить повні тексти більш ніж 4600 журналів, з яких близько 3900 найменувань є попередньо рецензованих. Передбачені дублюючі файли більш ніж для 100 журналів у форматі PDF за період з 1975 року по теперішній час. Також забезпечується можливість пошуку серед більш ніж 1000 найменувань джерел цитування.

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте реєстрацію на сайті в [ERIC \(Educational Resource Information Center\)](#).

Завдання 2. Виконайте пошук інформації у наукометричній базі даних [ERIC \(Educational Resource Information Center\)](#).

Завдання 3. Виконайте реєстрацію на сайті в Academic Search Premier.

Завдання 4. Виконайте пошук інформації у наукометричній базі даних Academic Search Premier.

Контрольні питання

1. Що таке [ERIC \(Educational Resource Information Center\)](#)?
2. Які переваги [ERIC \(Educational Resource Information Center\)](#)?
3. Що таке Academic Search Premier?
4. Які основні функціональні можливості Academic Search Premier?

Література: [16, с. 37-50; 21, с. 139-141; 25, с. 66-78].

Практичне заняття 5

Тема. Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine).

Мета: розглянути науково-видавничу інфраструктуру «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine).

Короткі теоретичні відомості

Український індекс наукового цитування (УТНЦ) - це технологічний комплекс для забезпечення моніторингу суб'єктів наукової діяльності України.

Проект реалізується на замовлення та за фінансової підтримки Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. Виконавець проекту - Асоціація користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН».

Завдання системи - забезпечення збору, обробки та надання доступу до даних щодо активності індивідуальних та колективних суб'єктів наукової діяльності України за показниками низки наукометричних баз даних.

Основною функцією УТНЦ є надання можливостей аналізу загальних тенденцій розвитку наукового комплексу України, ролі і місця окремих учених та установ у розвитку національних наукових шкіл. Система забезпечує:

- перегляд довідкової інформації про учених та їх публікації;
- перегляд довідкової інформації про наукові установи України та їх співробітників;
- перегляд аналітичної інформації про індивідуальні показники публікаційної активності учених, показники цитованості їх робіт та ключові наукометричні показники;
- перегляд аналітичної інформації про показники публікаційної активності та динаміки цитованості робіт співробітників наукових установ України різних систем та відомств;

- перегляд зведених звітів про публікаційну активність учених України (окремого регіону) за визначений період часу.

Завдання до теми

Завдання 1. Підготувати доповідь на тему «Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine).

Завдання 2. Підготувати запитання до доповідача.

Завдання 3. Здійснити вхід на сайт Scientific Periodicals of Ukraine.

Завдання 4. Виконайте пошук інформації на сайті Scientific Periodicals of Ukraine.

Контрольні питання

1. Що таке УІНЦ?
2. Яке головне завдання системи?
3. Назвіть основну функцію УІНЦ?
4. Що забезпечує система УІНЦ?

Практичне заняття 6

Тема. Наукометрична платформа Web of Science

Мета: вивчення характеристик, можливостей і завдань наукометричної платформи. Навчитися реєструвати профіль, виконувати пошук українських і закордонних статей та журналів.

Короткі теоретичні відомості

Наукометрична база даних - бібліографічна і реферативна база даних, інструмент для відстеження цитованості наукових публікацій; пошукова система, яка формує статистику, що характеризує стан і динаміку показників затребуваності, активності та індексів впливу діяльності вчених і дослідних організацій. Web of Science (WoS) - це реферативна наукометрична база даних

наукових публікацій проекту Web of Knowledge компанії Thomson Reuters. WoS пропонує доступ до 12 000 назв найбільш авторитетних академічних журналів, а також збірників наукових праць і комплектів первинних наукових даних. Наукометричний апарат платформи забезпечує відстеження показників цитованості публікацій з ретроспективою до 1900 р. Одним із ключових концептів наукометричного апарату платформи є імпакт-фактор (індекс впливовості) наукового видання. Можливості Web of Science: - масив наукової інформації з 1898 року; - можливість пошуку й аналізу; - збереження у форматі, зручному для подальшого опрацювання; - точне наукометричне оцінювання.

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте вхід на сайт наукометричної БД Web of Science.

Завдання 2. Перегляньте основні завдання й функції наукометричної платформи.

Завдання 3. Виконайте пошук інформації в наукометричній платформі (українських та іноземних статей, журналів).

Завдання 4. Виконайте реєстрацію свого профілю.

Контрольні запитання

1. Яка політика відбору журналів для опрацювання в комерційних бібліометричних системах Web of Science?

2. Як здійснити пошук та аналіз інформації у Web of Science Core Collection?

3. Які основні помилки, що можуть призвести до відсутності результатів пошуку? Навіщо потрібен пошук за автором?

4. Які переваги Web of Science?

Література: [6, с. 27-38; 10, с. 24-30].

Практичне заняття 7

Тема. Наукометрична платформа Scopus

Мета: вивчення характеристик, можливостей і завдань наукометричної платформи; набуття навичок реєструвати профіль, виконувати пошук українських і закордонних статей та журналів.

Короткі теоретичні відомості

Scopus - найбільша у світі єдина реферативна база даних і наукометрична платформа, що була створена 2004 р. видавничою корпорацією Elsevier. Містить понад 50 млн записів (близько 2 млн додається щорічно). У базі даних проіндексовано 20 500 назв наукових видань, 5 000 видавництв, 340 книжкових серій і 4,9 млн праць конференцій. Хронологічне охоплення статей - з 1823 р., хронологічне охоплення наукометричного апарату - з 1996 р. База даних доступна за умов підписки через веб-інтерфейс.

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте вхід на сайт наукометричної БД Scopus.

Завдання 2. Перегляньте основні завдання й функції наукометричної платформи.

Завдання 3. Виконайте пошук інформації у наукометричній платформі (українських та іноземних статей, журналів).

Завдання 4. Виконайте реєстрацію свого профілю.

Контрольні запитання

1. У чому різниця між бібліометричними БД і наукометричними системами?

2. У чому специфіка комерційних наукометричних систем, некомерційних наукометричних систем, світових наукометричних систем?.

3. Яка політика відбору журналів для опрацювання в комерційних бібліометричних системах Scopus?

4. Схарактеризуйте бібліометричний портрет науковця, бібліометричний профіль установи та підрозділу установи.

Література: [7, с. 65-70; 13, с. 98-107].

Практичне заняття 8

Тема. Пошукова та наукометрична база системи Google Академія(Google Scholar)

Мета: вивчення основних завдань і функцій пошукової системи, бібліометричних показників, виконання пошуку за автором у системі, реєстрації профіля, пошуку та додавання статей у профіль автора.

Короткі теоретичні відомості

Google Scholar є вільно доступною пошуковою системою, яка індексує повний текст наукових публікацій усіх форматів і навчальних дисциплін; включає статті, що опубліковані в журналах. Зберігаються в репозиторіях або знаходяться на сайтах наукових колективів чи окремих учених.

За допомогою єдиної форми запиту можна виконувати пошук у різних дисциплінах і за різними джерелами, включаючи рецензовані статті, дисертації, книги, реферати і звіти, опубліковані видавництвами наукової літератури, професійними асоціаціями, вищими навчальними закладами та іншими науковими організаціями.

Google Академія дозволяє здійснювати пошук наукової і навчально-методичної літератури. Використовуючи єдиний формат запиту, можна виконувати пошук за різними джерелами, включаючи статті, дисертації, книги, реферати і звіти, опубліковані видавництвами наукової літератури, професійними асоціаціями, вищими навчальними закладами та іншими науковими організаціями, які пройшли рецензування.

Google Академія класифікує статті так само, як і вчених, оцінюючи увесь текст кожної статті, її автора, видання, в якому опублікована стаття, і частоту цитування даної роботи в науковій літературі. Найбільш релевантні результати відображаються на першій сторінці.

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте реєстрацію свого профілю.

Завдання 2. Виконайте вхід на сайт наукометричної БД Google

Академія.

Завдання 3. Перегляньте основні завдання й функції наукометричної платформи.

Завдання 4. Виконайте пошук інформації в наукометричній платформі (українських та іноземних статей, журналів).

Контрольні запитання

1. Які позитивні риси бібліометричної платформи Google Scholar?
2. Схарактеризуйте функціональні можливості систем Google Scholar.
3. Які етапи необхідно виконати для реєстрації в Google Scholar?
4. Проаналізуйте бібліометричні профілі в системі Google Scholar.

Література: [6, с. 27-38; 10, с. 24-30; 19, с. 93-100; 27, с. 30-40].

Практичне заняття 9

Тема. Наукометрична база даних Index Copernicus (IC)

Мета: перегляд он-лайн наукометричної бази даних; вивчення інструментів оцінювання продуктивності та основних можливостей бази даних Index Copernicus для наукової співпраці; реєстрація профілю.

Короткі теоретичні відомості

Index Copernicus (IC) - онлайнова наукометрична база даних із внесеної користувачем інформації, у тому числі наукових установ, друкованих видань і проектів. База даних знаходиться в Index Copernicus International. Базу даних названо на честь Миколи Коперника.

Index Copernicus (IC) - міжнародна наукометрична база даних (Польща). Це платформа з індексування, ранжування та реферування журналів, наукової співпраці та виконання спільних наукових проектів.

Index Copernicus складає власний імпаکت-фактор: щорічно здійснює детальну експертизу журналів, що входять до цієї бази даних. Надає лише метадані статей журналу (назва, анотація, автори, ключові слова, список літератури), іноді видавництво може публікувати посилання на повні тексти

статей свого журналу.

Index Copernicus Value акумулюється оціночними параметрами, такими як: імпакт-фактор; кількість цитувань в інших базах даних; якість статей; склад редакції; кількість сторінок; мова публікації; екологічність видання та ін.

Index Copernicus є найбільш популярною серед українських учених, видавництв і наукових установ.

ICI Scientists (Індексація вчених). ICI Scientists - глобальний портал для наукового співробітництва вчених усього світу.

Тут науковці різних країн і галузей науки мають можливість надати свої результати роботи, у тому числі публікації, іншим користувачам, а також налагодити співпрацю з партнерами в суміжних галузях. Вони можуть подати заявку на участь у дослідних проектах або організувати наукове співробітництво. Для кожного профілю система автоматично генерує список інформації про потенційних співробітників для проведення досліджень, нові публікації в певній галузі і наявні гранти, організацію зустрічей і конференцій. Окрім того, сервіс дозволяє знайти доступне тестування обладнання, необхідне для проведення досліджень.

Тут міститься близько 300 тисяч профілів учених світу. За 15 років свого існування ця стала платформа наукового співробітництва виявилася глобальним інформаційним порталом.

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте вхід на сайт наукометричної БД Index Copernicus.

Завдання 2. Перегляньте основні завдання й функції наукометричної платформи.

Завдання 3. Виконайте пошук інформації у наукометричній платформі (українських та іноземних статей, журналів).

Завдання 4. Виконайте реєстрацію свого профілю.

Контрольні питання

1. Що являє собою онлайнова наукометрична база даних Index Copernicus?
2. Як виконати реєстрацію в Index Copernicus?
3. Який функціонал доступний вашому профілю в Index Copernicus?
4. Які галузі знань охоплюють БД Index Copernicus?

Література: [5, с. 22-42; 8, с. 128-130; 11, с. 110-126; 16, с. 37-50; 21, с. 139-141; 25, с. 66-78].

Практичне заняття 10

Тема. Наукометрична база даних РИНЦ

Мета: розглянути основні завдання й функції пошукової системи та бібліометричної бази даних РИНЦ; отримання даних про публікації та цитованості статей на підставі бази даних РИНЦ; реєстрація профілю.

Короткі теоретичні відомості

Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.RU - російський інформаційний портал у галузі науки, технології, медицини і освіти; містить реферати і повні тексти понад 18 млн наукових статей і публікацій; надає доступ до електронних версій понад 3 200 російських, 812 українських наукових журналів, у тому числі понад 2 000 журналів у відкритому доступі.

Реєстрація користувача в Науковій електронній бібліотеці є необхідною умовою для отримання доступу до повних текстів публікацій незалежно від того, знаходяться вони у відкритому доступі чи поширюються за передплатою. Зареєстровані користувачі також отримують можливість створювати персональні добірки журналів, статей, зберігати історію пошукових запитів, налаштовувати панель навігатора і т. д.

На платформі eLIBRARY.RU розташована система Російського індексу наукового цитування (РИНЦ).

Наукометричний апарат містить інструментарій для визначення імпакт-

факторів журналів (дво- і п'ятирічним) за версією РИНЦ, коефіцієнта самоцитування (додатково розраховує імпакт-фактор без самоцитування), індексу Хірша, індексу цитування вченого та організації.

На базі РИНЦ розроблено аналітичний продукт - Science Index, який дає змогу проводити комплексне аналітичне й статистичне дослідження публікаційної активності вчених, наукових організацій та їхніх підрозділів.

Для роботи з авторським профілем у системі Science index також необхідно спочатку зареєструватися, але вже як учасник. Реєстрація учасника в Science index об'єднана з реєстрацією користувача на порталі Наукової електронної бібліотеки eLIBRARY.RU - потрібно заповнити кілька додаткових полів.

Основні функціональні можливості, які надаються авторам наукових публікацій:

- перегляд списку своїх публікацій у РТНЦ з можливістю його аналізу та відбору за різними параметрами;
- перегляд списку посилань на свої публікації з можливістю його аналізу та відбору за різними параметрами;
- можливість додати знайдені в РТНЦ публікації в список своїх робіт;
- можливість додати знайдені в РТНЦ посилання в список своїх цитувань;
- можливість видалити зі списку своїх робіт або цитувань публікації або посилання, які помилково потрапили туди;
- можливість ідентифікації організацій, зазначених у публікаціях автора як місце виконання роботи;
- можливість глобального пошуку за списками цитованої літератури;
- новий розділ аналізу публікаційної активності й цитованості автора з можливістю обчислення великої кількості бібліометричних показників, їх самостійного оновлення та побудови поділу публікацій і цитувань автора за різними параметрами;
- отримання актуальних значень кількості цитувань публікацій не

тільки в РИНЦ, але й у Web of Science і Scopus з можливістю переходу на список цитованих статей у цих базах даних за наявності передплати

Завдання до теми

Завдання 1. Виконайте реєстрацію на сайті eLIBRARY.RU.

Завдання 2. Виконайте реєстрацію на сайті в SCIENCE INDEX

Завдання 3. Перегляньте свій індекс науковця (РИНЦ).

Завдання 4. Виконайте пошук інформації у наукометричній платформі (українських та іноземних статей, журналів).

Контрольні питання

1. Що таке РИНЦ, як його отримати?
2. Які переваги надає реєстрація користувача в Науковій електронній бібліотеці?
3. Які можливості відкриває авторський профіль у системі SCIENCE INDEX?
4. Які основні функціональні можливості, що надаються авторам наукових публікацій?

Література: [5, с. 22-42; 8, с. 128-130; 11, с. 110-126; 16, с. 37-50; 21, с. 139-141; 25, с. 66-78].

2 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Наукова публікаційна активність як важливий критерій оцінювання ефективності наукової роботи.
2. Когнітивні комунікації в науці.
3. Наукометрія і її завдання.
4. Бібліографічна і реферативна база даних з інструментами для відстеження цитованості статей.
5. Рейтинги учених.
6. Основні завдання й функції наукометричної платформи Web of Science.
7. Бібліометричні показники інформаційних ресурсів бази даних Sci

Verse Scopus.

8. Пошук інформації у наукометричній платформі Web of Science.
9. Реєстрація профілю на платформі Web of Science. Бази даних наукометричної платформи
10. Web of Science: Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index та Conference Proceedings Citation Index.
11. Українські журнали у наукометричній платформі Web of Science.
12. Характеристика, можливості і завдання наукометричної платформи Scopus.
13. Основні функції наукометричної платформи Scopus.
14. Інструкція користувачів наукометричної платформи Scopus.
15. Спеціальний інтерактивний портал наукометричної платформи Scopus: Elsevier Editorial System - «Видавнича Система Ельзевіра» (EES).
16. Аналітичний портал наукометричної платформи Scopus: SCImagoJournal & CountryRank (SJR).
17. Українські видання у наукометричній платформі Scopus.
18. Основні завдання й функції пошукової системи і бібліометричної база даних Google Scholar.
19. Бібліометричні показники з бази даних Google Scholar у спеціалізованій програмі Publish or Perish.
20. Пошук за автором у системі Google Scholar.
21. Робота з Google Scholar: інтерфейс Google Scholar, опція розширеного пошуку, відсортування результатів пошуку, пошук за датою публікації в Google Scholar, пошук наукових праць без їх цитування в Google Scholar, інтерактивні посилання, отримані в результаті розширеного пошуку в Google Scholar.
22. Власний профіль у Google Scholar: реєстрація в Google Scholar, створення акаунту в Google Scholar, параметри в акаунті в Google Scholar.
23. Пошук та додавання статей у профіль автора в Google Scholar.

24. Видалення статей з профілю автора в Google Scholar.
25. Експорт вибраних статей з профілю автора в Google Scholar.
26. Створення повідомлень у Google Scholar.
27. Налаштування пошуку в Google Scholar.
28. Встановлення опції показу посилань доступу до бібліотек в Академії Google.
29. Index Copernicus (IC) - он-лайн наукометрична база даних (Польщі).
30. Інструменти оцінки продуктивності база даних Index Copernicus.
31. Основні можливості база даних Index Copernicus для наукової співпраці.
32. Бібліографічна база даних наукових публікацій вчених Росії і країн СНД - РИНЦ (російський індекс наукового цитування), основні завдання й функції.
33. Аналітичний інструментарій Science Index отримання даних про публікації та цитованості статей на основі бази даних РИНЦ.
34. Наукометричний інструментарій РИНЦ.
35. Оцінки результативності використання бази даних РИНЦ.
36. Наукометрична база Magazines Full-Text універсального змісту доступу бібліографічних посилань, рефератів, повних текстів на публікації.
37. Наукометрична база ERIC (Educational Resource Information Center) (США) з проблем освіти.
38. Наукометрична база Academic Search Premier універсальної тематики.
39. Індекс Хірша або h-індекс.
40. Індекс цитування.
41. Імпакт-фактор (ІФ або IF).
42. Український індекс наукового цитування (УІНЦ).
43. Український індекс наукового цитування (УІНЦ) як система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України.

44. Основні завдання й функції, класифікаційний рубрикатор.
45. Публічний пошуковий інтерфейс ІС «УІНЦ»: інтерфейс пошуку вчених, інтерфейс пошуку наукових установ.
46. Обліковий запис ученого у ІС «УІНЦ»: вкладка «паспорт» , вкладка «публікації» , вкладка «аналітика».
47. Обліковий запис установи у ІС «УІНЦ»: вкладка «паспорт», вкладка «співробітники», вкладка «аналітика».
48. Розділ аналітики ІС «УІНЦ» Сторінка «Про проект» ІС «УІНЦ».
49. Пошук об'єктів у системі.
50. Аналіз показників суб'єктів наукової діяльності: індивідуальні суб'єкти наукової діяльності, колективні суб'єкти наукової діяльності, показники реєстру ORCID, показники Web of Science, показники SciVerse Scopus; показники проекту «Наукова періодика України».
51. ORCID як складова рейтингу вченого.
52. Коректна цитованість статей (у зв'язку з пошуковими системами) через міжнародний реєстр учених ORCID.
53. Можливість публікації статей у престижних міжнародних наукових видання через міжнародний реєстр учених ORCID.
54. Формування особистого рейтингу в Українському індексі наукового цитування (проект «Наукової періодики України») через міжнародний реєстр учених ORCID.
55. Можливість участі в рейтингах міжнародного рівня через міжнародний реєстр учених ОЯСГО.
56. Участь у подачі заявок на гранти через міжнародний реєстр учених ОЯСГО.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтингова система оцінювання навчальної роботи аспіранта з дисципліни «Наукометричні бази даних і публікаційна активність» передбачає визначення якості його роботи та рівня здобутих протягом

навчання умінь і знань в балах усіх результатів, досягнутих під час поточного та підсумкового контролю.

Поточний рейтинг-контроль включає оцінювання в балах роботи на лекційних і практичних заняттях, факту та якості виконання самостійних робіт, виступів на заняттях, виконання письмових та усних аудиторних і домашніх завдань, а також інших обов'язкових навчальних доручень.

Поточне оцінювання здійснюється в процесі вивчення теми. Його основними завданнями є встановлення й оцінювання рівнів розуміння й первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними і засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне опитування, виконання студентами різних видів письмових робіт, взаємоконтроль аспірантів у парах і групах, самоконтроль тощо.

Усне опитування здійснюється за допомогою бесіди, розповіді аспіранта, тлумачення певних теорій, ідей, поглядів з проблем функціонування української мови у професійній сфері тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Білошицький А.О. Наукометричні бази та індикатори цитування наукових публікацій / А.О. Білошицький, В.Д. Гогунський // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України; Одеський нац. політехнічний університет; Херсонський політехнічний коледж. - Одеса, 2013. - Вип. 4 (5). - С. 198-203. - ISSN 2307-4752
2. Для чего нам нужны международные наукометрические базы данных. Режим доступа : http://web-in-leaming.blogspot.ru/2012/11/blog-post_24.html

3. Краткое пособие по поиску информации в Web of Science. Режим доступа : http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/wok5_wos_qrc_ru.pdf
4. Мриглод О. І., Кенна Р., Головач Ю. В., Берш Б. Про вимірювання наукової ефективності. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnanu_2013_10_11.pdf
5. Наука України в дзеркалі наукометричної бази даних SciVerse Scopus. Режим доступу : <http://www.jsi.net.ua/scopus/>
6. Наукова періодика України Режим доступу : http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgi.exe?C21COM=F&I21DN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21CNR=20&Z21ID irbis_64.
7. Наукометрія // Великий тлумачний словник сучасної української мови. Режим доступу : <http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk-ru>.
8. Наукометрические базы данных. Режим доступа : <http://ntb.pstu.edu/?id=22&L=1> .
9. Оборський, Г.О. Нові тенденції і завдання щодо підготовки науковців вищої кваліфікації [Текст] / Г.О. Оборський, В.Д. Гогунський // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. - Вип. 2 (5). - О. : АО Бахва, 2013. - С. 15-22.
10. Проблеми та перспективи публікації статті в українському журналі, що входить до зарубіжної наукометричної бази. Режим доступу : http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/VchdpuPN_2013_112%282%29_24.pdf
11. Рейтинги суб'єктів наукової діяльності України (наука України в дзеркалі наукометричної бази даних SciVerse Scopus). Режим доступу : <http://www.jsi.net.ua/scopus/>
12. Симоненко Т. В. Наукометричний напрям розвитку депозитарію «Наукова періодика України». Режим доступу : URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/articles/2010/10stvnpu.html> .
13. Чайковський Ю., Сілкіна Ю., Потоцька О. Наукометричні бази та їх кількісні показники (Частина I. Порівняльна характеристика наукометричних

баз) // Вісник НАН України. - 2013. - № 8. - С. 95-97.

14. Meho L. I., Yang K. Impact of data sources on citation counts and rankings of LIS faculty: Web of Science versus Scopus and Google Scholar // J. Am. Soc. Inf. Sci. - 2007. - V. 58, № 13. - P. 2105- 2125. doi: 10.1002/asi.20677.

15. Hamad S. Open Access Scientometrics and the UK Research Assessment Exercise. URL: <http://eprints.soton.ac.uk/267142> .

16. Hamad S. Validating Research Performance Metrics Against Peer Rankings. URL: <http://eprints.soton.ac.uk/265619>

17. Hirsch J.E. An index to quantify an individual's scientific research output // PNAS. - 2005. - V. 102, N 46. - P. 16569-16572. doi: 0.1073/pnas.0507655102.

Допоміжна

18. Наукометрія // Вікіпедія. Режим доступу : URL:

<http://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Наукометрія&oldid=12279876> .

19. Наукометрія // Informetrics.ru. Режим доступу : URL:

<http://informetrics.ru/articles/index.php?cat=34> .

20. Рейтинг сайтів українських університетів за даними Вебометркс (2015 р.)

Режим доступу : <http://osvita.ua/vnz/rating/45902/>

21. Рейтинг університетів України III, IV рівнів акредитації «Топ-200 Україна» у 2020 році. Режим доступу

<http://www.euroosvita.net/mdex.php/?category=1&id=4068>

22. Соловяненко Д. В. Галузь наукометрії в умовах конкуренції основних наукометричних платформ. Режим доступу : URL:

<http://archive.nbuv.gov.ua/artides/20n/11sdvgnu.pdf> .

23. Флегантов Л. Для чего нам нужны международные наукометрические базы? Режим доступу URL: http://web-m-leammg.blogspotcom/2012/ШБlog-post_24.html

КОВАЛЕВСЬКИЙ Сергій Вадимович,

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Наукометричні бази даних і публікаційна активність» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 131 «Прикладна механіка»

За авторською редакцією
Комп'ютерна верстка О. П. Ордіна

/2021. Підп. до друку . . . Формат 60 x 84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк. .
Тираж прим. Зам. №

Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК №1633 від 24.12.03.